

Eth nau Santuari de Mijaran serà ua realitat entath mes de junh de 1999

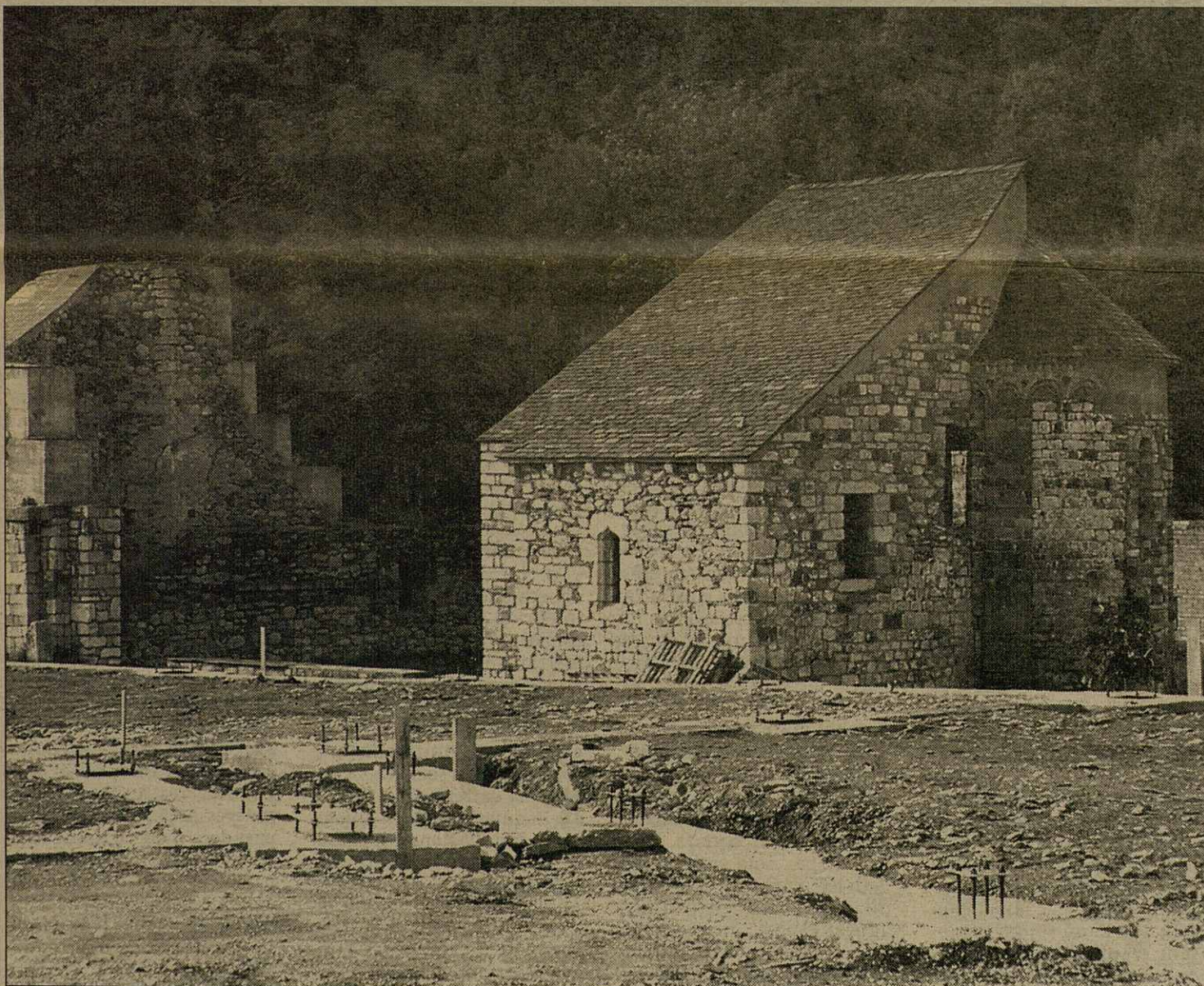
Era naua glèisa, que ja s'a començat a bastir, aurà ua capacitat entà acuelher ues sies centes persones

III Aguest mes de seteme an començat es trabalhs de bastiment deth nau Santuari de Mijaran qu'aurà ua capacitat entà sies centes per-

sones. Es òbres qu'an un còst totau de nauanta cinc milions de pessetes pòrien èster acabades entath mes de junh der an que ven. Damb

eth nau aspècte que presentarà Mijaran, es rèstes deth Santuari vielh quedaràn hijuts ara naua construccion. Er exterior dera glèisa tanben

s'apraiarà e compdarà damb dues places tamb un carrèr tot ath torn, qu'en cas de besonh pòirà servir coma parcatge tàs coches.

Es òbres deth Santuari de Mijaran an començat aguest mes de seteme

SILVIA PUERTOLAS

Eth Romanic Musicau barre era sason ena glèisa de Sant Miquèu

IV Un totau de dètz glèises an estat es escenaris des visites guidades e concèrts que s'an hèt des deth passat mes d'abriu ena Val d'Aran ath laguens deth dusau cicle deth Romanic Musicau.

Era darrèra siguec dissabte passat en Sant Miquèu de Vielha. Dempús d'ua explicacion gidada deth temple, per part d'ua persona especialista en romanic, s'aufric un concèrt dirigit per Jordi Casals e interpretat pera formacion Antígona Conjunt Vocal.

Entar an que ven non se descarte ampliar a quinze eth nombre de glèises a visitar.

MIRALHEM-MOS

VIII Aué rebrembaram un des musics dera Val d'Aran que marquèc ua epòca.

Neishec en 1897 en Bagergue, e toti lo coneishèren per Pauet de Pau. Naut, long, damb mostacho e tot rialhèr, atau ei era imatge que demore ena memòria des nòsti vielhs.

Segontes mos conde Jesús Moga, eth frair petit de Pauet: "qu'anàue Pauet pes pòbles dera Val e pes deth Palhars damb er acordeon penjat ena esquia entà tocar enes hèstes". Çò que mès cau remarcar de Pauet ei qu'auie fòrça facilitat entà trèir ua cançon sense aue-la sentut abantes, e qu'a mès, ne sabie fòrça de tocar e de hèr a divertir era gent.

Vlau. AMÀS DETH BAISH ARAN DE GASCONHA D'AFRAIRAMENT DAMB CATALONHA

Dies 19 e 20 de setembre 1998

Organisme CAOC delegacion d'Aran ALMOSC

Dissabte, 19 en Bossòst:

2au. Talhèr de balhs de salon. Passavila damb es Grallers de la Bultra de Balaguer. Aperitiu de Benvenguda. Sopar d'Afrairament. Clausura exposicion Joan Martínez Bruguera.

Dimenge, 20 en Les:

Concentracion des grops assistents. Missa solèma. Dançada ena plaça deth Haro. Cafè-Concèrt damb era cantaira aranesa LÚCIA.

Telefons d'informacion

CAOC en Barcelona - 93 284 36 34

FEDERACION SARDANISTA DES COMARQUES DE Lhèida - 973 71 19 75.
ALMOSC-CAOC - 929 35 96 25

ERA ENTREVISTA

"Volem seguir treballant sense auer d'arribar a limitar es places"

Silvia Puértolas
VIELHA

En aquests moments ei a punt de començar ua naua sason dera Escòla Municipau de Fòtbol. Juanjo Crespo, responsable dera madeisha, mos explique tota ua trajectòria.

Silvia Puértolas. *Qué ei era Escòla Municipau de Fòtbol e quan neishec?*

Juanjo Crespo. Neishec ara hè sèt ans, per miei dera Escòla Municipau Esportiu qu'er Ajuntament de Vielha a ath laguens deth sòn airau esportiu. Mès, en plen rendiment, harà uns cinc ans que se i trabalhe. Era prumèra temporada non prenèrem part en cap de competicion en tot qu'enes quate darrères sasons òc.

S.P. *Guairi mainatges i a en aguesta escòla e de quines edats.*

J.C. Enguan encara non ac podem saber, mès presumiblement n'i aurà ua ueitantia. Es edats van des neishuts entres ans 1981 e 1991.

S.P. *Es mainatges son toti de Vielha o ben vien d'uns auti pòbles?*

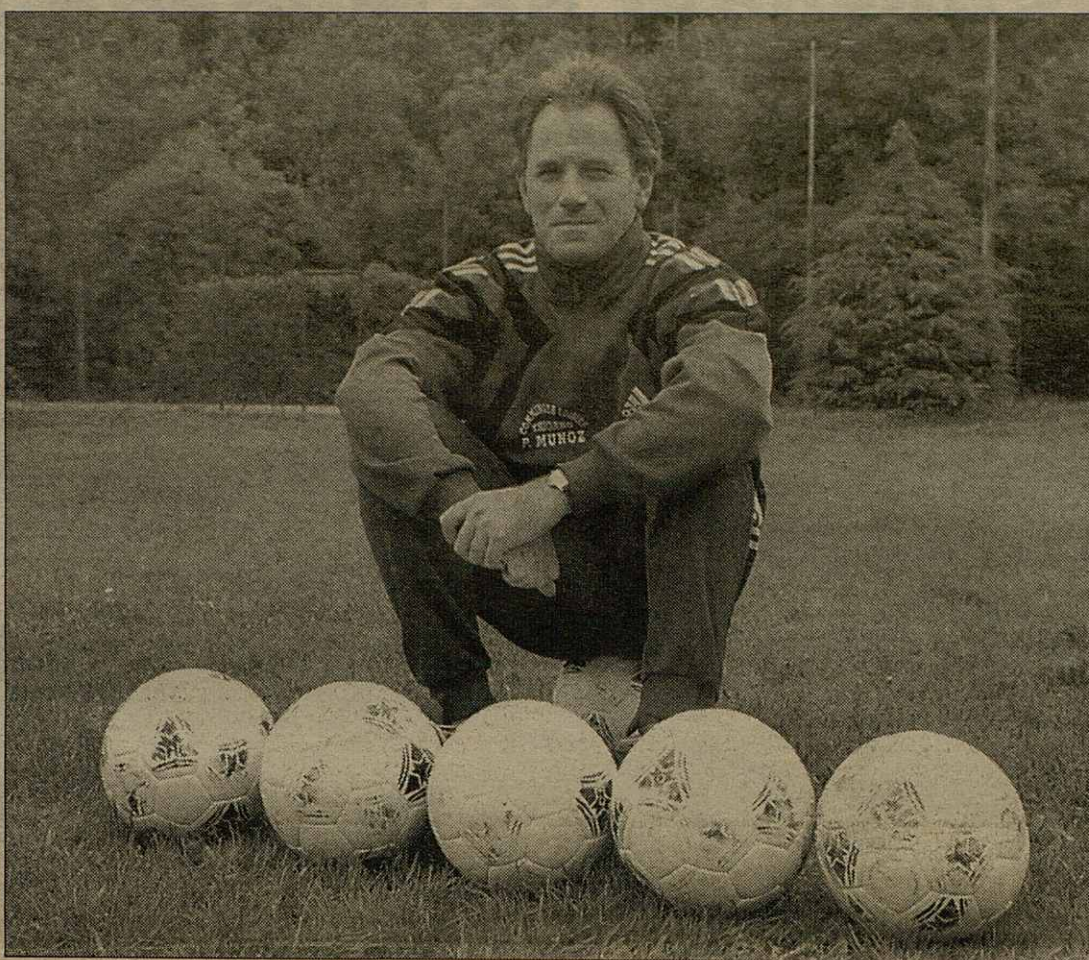
J.C. Eth 75 per cent son mainatges de Vielha mès eth 25 per cent restant provien de d'auti pòbles coma Salardú, Bossòst...totun era nòsta idia ei que sigue ua Escòla d'ambit comarcau.

S.P. *Existís aguesta possibilitat?*

J.C. Coma idia d'ua Escòla de Fòtbol comarcau non s'a plantejat jamès. Se se dèsse eth cas, era sua ubicacion aurie d'èster en endret a on mès mainatges i a e, ara per ara, ei Vielha. Eth desplaçament en aquests moments, per combinacions d'oraris d'autocars, ei fòrça bon, per tant eth problema en cas de voler formar part dera Escòla de Fòtbol non ei massa grèu. Donques, ua escòla comarcau poderie èster perfectament era que ja existís.

S.P. *Quini son es oraris d'entrenament?*

J.C. Des de que comencèrem, cada equip o categoria prenen classes de fòtbol tres ores despartides ath long dera setmana. En tot que per motius d'espaci d'entrenament mos trapam que quauques des categories ac hèn ua ora e mieja, dus dies ara setmana.

SILVIA PUÉRTOLAS

S.P. *Mos parle dera part competitiva en aquests darrèrs ans.*

J.C. Competim des de hè quate ans. Ininterrumpidament ac auem hèt ena liga juvenil francesa deth districte de Comenges, qu'ei eth qu'auem mès a pròp. Hè dus ans quedèrem campions e pùgèrem entà jogar era de Midi-Pirenèus. Est'an passat tornèrem a baishar. Per cò que hè ara liga infantil tanben portam tot aguest temps hènt competicion. Enguan seràn es alevins e cadets es que ja ei segur que debutaràn.

S.P. *Guaira gent forme eth còs tecnic?*

J.C. È dues persones que collabòren damb jo pendent era setmana des de hè ans, mès enguan mos mancarà gent dat que d'entram damb quate equips en competicion francesa. Ei un volum important e aurè de besonh mès collaboracion. Atau, coma compdam damb un volum de mainatges superior as des ans passats tanben confiam en que s'amplien es collaboracions per cò de tanh ath còs tecnic.

S.P. *Es joeni que trabalhen damb vosté, pense que pòden auer gessudes pro-*

fessionaus?

J.C. Gessudes des d'aci ei difícil, mès cau pensar que des de quinsevolh endret ac an difícil. Coma en tot, ei èster en moment oportun e en lòc exacte. Non ei ua escòla de fòtbol damb eth reconeixement que pòden auer es d'uns auti clubs. Des que son damb nosati i a fòrça gent que i pòt arribar mès tanben n'i a des que non auràn tantes possibilitats. Er unic objectiu qu'auem, e atau les ac digui a fòrça des pares que mos demanen, ei ensenhar-les a jogar a fòtbol damb cò que compòrte, en mès literau sentit dera paraula. Ua auta causa ei que dempús gesquen profesionaus, semiprofessionaus o purament aficionats. Ena mia etapa coma entrenador deth F.C. Vielha hè auut jogadors que les encantaue aguest espòrt, mès les costae practica-lo ben e patien fòrça pes sues mancanças techniques es quaus vien hígudes a ua formacion de base qu'ei cò que nosati trabalhiam. A jo m'agradarie qu'eth dia de deman, toti es qu'ara formen part dera escòla, non sonque les agrade senon que tanben le poguen practicar ben.

S.P. *Un mainatge que volgue entrar en aguesta Escòla qué a de hèr?*

J.C. I a ua informacion detallada que se presente en tot coincidir damb er inici deth cors escolar e damb uns huelhetons que se les entrègue se pòt hèr era matriculacion. Non i a ua seleccion prèvia, non se hè cap tèst de cap tipe e i a cabuda tot aqueth que volgue. Era nòsta intencion ei dauri-la a toti en tot dar a mès a mès era possibilitat de poder competir entà poder practicar, qu'ara ora quan entrenen s'ac passen pro ben, se motiven en tot sajar de contribuir ara sua formacion social.

S.P. *A on entrenen?*

J.C. Enquith moment auíem coma installacions eth camp de Fòtbol Municipau de Vielha e era sala esportiu. Aguesta darrèra opcion ei sustot pensada entàs mès petits, ja qu'an d'èster mès protegits de condicions meteorologiques e tanben i a un tèrra uniforme que mos permet trabalhar mès tecnicament. Enguan ad aguest camp de fòtbol de Vielha li auem cercat ua alternatiua qu'ei eth qu'a er I.E.S. Aran. L'auem cuedat e lo transformam un shinhu, ja que i

PERFIL

Juanjo Crespo neishec en Bilbao er an 1955. Actuaument ei eth responsable dera Escòla Municipau de Fòtbol de Vielha. Tot e qu'era sua aficion peth fòtbol ei de tostemps, hè dètz ans que se i vinculèc de manèra mès dirècta. Entre d'auetes causes organisèc e participèc en Vielha en cors de tecnic en espòrt base. Siguec er impulsor, damb ajuda de d'auta gent, dera etapa en qué eth F. C. Vielha senior s'iniciaue ena categoria Regionau Catalana. Comencèc coma entrenador d'aguest club en 1992 e i estèc pendent quate ans e miei. Un an e miei mès tard aquerie era titolacion d'entrenador prumèr nivèu nacionau juvenil. Ara, era sua mèta, s'eth temps l'ac permet, ei arténher eth dusau nivèu en aguesta categoria.

higeram illuminacion, condicionaram es vestiaris...

S.P. *Quini projectes de futur a?*

J.C. Seguir treballant coma enquith moment. Seguir formant gent e non auer de limitar eth nombre de places. Enguan auem artenut d'auer equips en totes es categories competitives. Tanben mos agradarie qu'er organigrama tecnic s'amplièsse e siguesse gent qualificada entà qu'era estructura dera Escòla de Fòtbol se pogue consolidar fòrça miehor.

S.P. *Quines ajudes econòmiques reciben?*

J.C. Era part mès importanta ven des alumnes, ja que paguen ues quòtes trimesadères de 5.500 pessetes, a part dera matricula que mos servís entà comprar es equipaments. Tanben er Ajuntament de Vielha mos pague es inscripcions ena liga damb ua partida qu'a destinada entada aguesta finalitat. Compdam damb dus esponsors que mos ajuden anuauement. Tanben auem ua ajuda importanta comprometuda damb eth Conselh Generau per cò que tanh as despenes de transport des equips entàs endrets a on jòguen.

JAUME VILALTA
President
CRISTINA COLL HUIX
Directora general

VICENT SANCHIS
Director
LLUÍS MARTÍNEZ
Subdirector
Redacció:
SILVIA PUÉRTOLAS

Producció tècnica:
JORDI PELÀEZ
Publicitat:
ALBERT BORRÀS
JORDI RIBAS

Centralita Tel.: 93-316 39 00 - Fax: 93-316 39 36
Publicitat Tel.: 93-316 39 23 - Fax: 93-316 39 25
Subscriptors Tel.: 93-316 39 44 - Fax: 93-316 39 15
Distribució Tel.: 93-316 39 16 - Fax: 93-316 39 15
Consell de Cent, 425 - 08009 Barcelona

Telèfons a la Vall d'Aran
Redacció: 909 50 92 02
Publicitat: 908 69 29 50

DI: B20.249-1976
DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'OJD

Eth nau Santuari, plaçat en Mijaran, aurà ua capacitat entà 600 persones

Era naua glèisa que s'a començat aguest mes de seteme pòirie èster prèsta entath mes de junh der an que ven

Silvia Puértolas
VIELHA

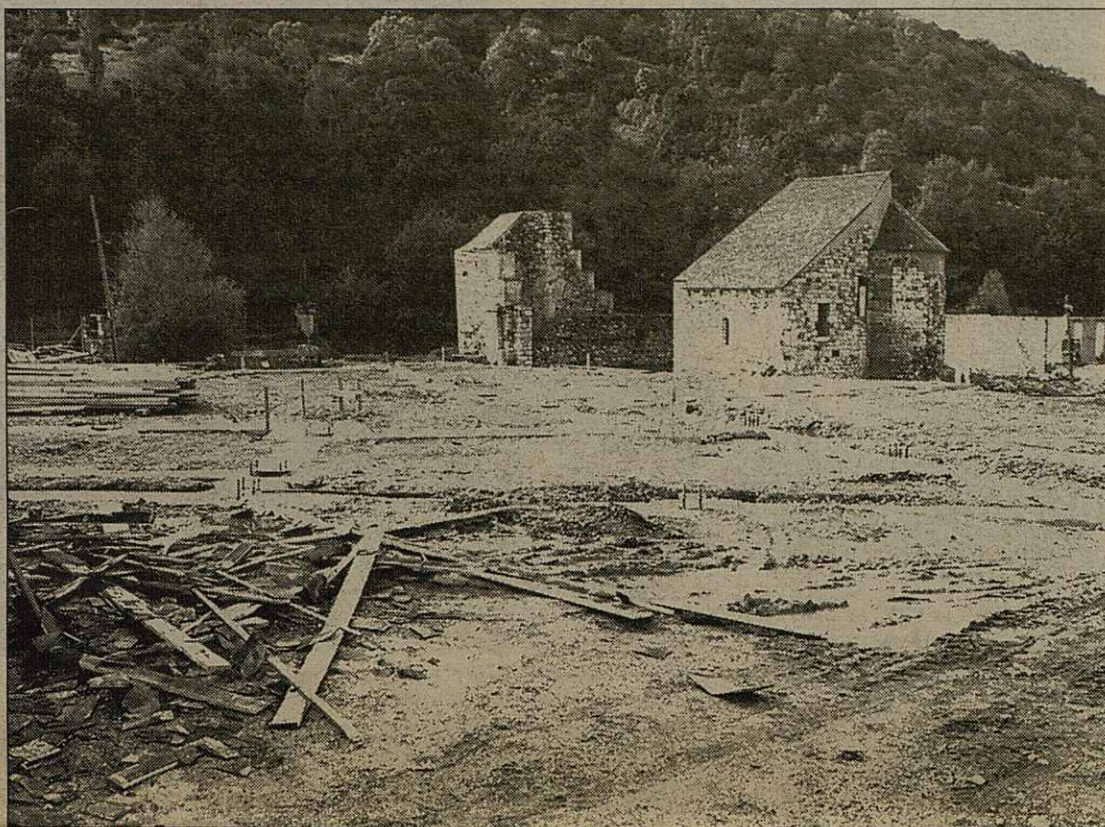
Agust mes de seteme an començat es òbres de bastiment deth nau Santuari de Mijaran. Era glèisa, qu'aurà ua capacitat aproximada tà 600 persones seigudes, ei adequada as recomanacions liturgiques deth Concili Vaticà II.

En sòn exterior compdarà damb dues places tamb un carrèr tot ath torn que pòirà servir coma parcatge tà coches. Per cò que tanh as materiaus damb es quaus serà bastit, eth temple aurà ua carcassa de hèr que dehòra anarà revestida damb pèira deth país "blu d'Aran". A estat eth madeish propietari dera peirèra plaçada entre Bossòst e Les, Jaume Llauredó, qui, segontes er Archiprèste dera Parròquia aranesa Mossen Jusèp Amiell: "a auut ua atencion tà que poguam auer aguesta pèira de qualitat en Santuari damb un còst per dejós de cò que vau reaument en mercat".

Eth Santuari vielh quedarà junhut ath nau; tanben se bastirà ua viuenda tà ua familha que l'aucuparà e que se n'encuedarà en tot moment dera sua conservacion. Aguesta glèisa pertanherà a totes es parròquies d'Aran. Segontes Mossen Amiell: "a de servir non sonque coma punt de trobada des cristians que i age ena Val d'Aran senon tanben tà hèr un servici religiós as personas que mos visiten. Non sabem coma serà eth futur deth torisme en parçan. Se va creishent coma ara, auem de preveir un lòc ample a on pogam acuelher era gent. Eth lòc de Mijaran pòt èster ua resèrva entà un futur non massa aluenhat, a on se pòirà hèr ua celebracion tamb un accés facil entàs coches e persones." Mossen Amiell higeç que: "ath delà des motius pastoraus, pesen tanben es motius istorics, sociaus e culturaus que demanen salvar Mijaran en sòn endret de tostemp."

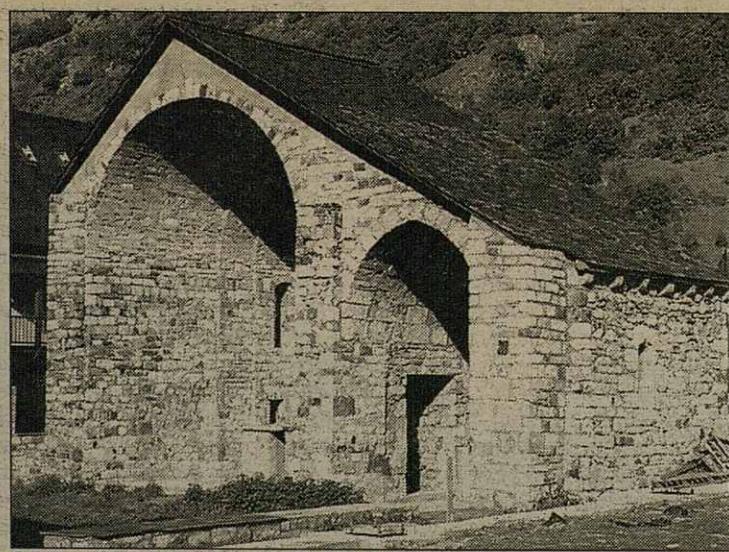
Finançament

Entà finançar aguest projecte, qu'a un còst totau de nauanta cinc milions de pessetes, se compde damb uns trenta cinc milions de pessetes de donatius dera gent, que des der an 1947 an anat arribant sustot tara Parròquia de Vielha; gràcies as donatius ja se heren es òbres de consolidacion des

Eth nau Santuari aurà ua capacitat entà sies centes persones

SILVIA PUÉRTOLAS

Aspecte actua deth vielh Santuari

SILVIA PUÉRTOLAS

rèstes dera glèisa vielha.

Eth Bisbat tanben, coma cas extraordinari, a autorisat era venta d'ues viuendes propietat der archiprestat plaçades en Casarilh, Betren e Baquèira. Es sòs que s'an trèt

d'aguesta venta se n'an destinat era meitat entà bastir eth nau Santuari de Mijaran cò que supòse uns trenta milions de pessetes. Ad aguestes quantitats se i a de híger eth prèstam bancari

que pense her er archiprestat dera Val d'Aran entà arribar ath totau deth pressupòst.

Era istòria

Mijaran a ua longa istòria. Soler e Santalò, en ua de sues passejades, parle d'ua estèla romana que i auie quilhada ath cant dera glèisa; cò que mèrque era antiquetat d'un culte en Mijaran. Era legenda e era tradicion mos va amiant pes prumèri sègles deth cristianisme. Era istòria confirme era estada en endret de Sant Savin de Lavedan pendent eth sègle X. Dempús i sigueren es frares de Sant Agustin. Prumèr èren es francesi que depenien dera província agustiniana de Tolosa dempús, tamb eth rei Ferran II eth Catolic, vengueren de Catalonha.

Aquiu i auèc, damb eth vist e platx deth Conselh Generau d'Aran, ua escòla de gramatica entàs aranesi. Er

an 1771 es frares se'n van e es caperans contunhuen era escòla. Peth mau estat deth monastir era escòla ei portada tà Vielha. Er an 1835 Mijaran ei expoliat e des'hèt, era glèisa passe alavetz des tres naus qu'auie a ua soleta.

Des'hèt per dusau viatge er an 1938, eth Santuari s'anèc enfonsant e anèren desapareishent es sues pèires. Tamb motiu deth "Certàmen dera Acadèmia Mariana de Lhèida" der an 1965, se presente un nau projecte dera naua glèisa, mès non s'amie entà dauant.

Er an 1975, uedat e endreçat eth laguens e assegurades es rèstes romaniques, se i torne a celebrar era hèsta deth 8 de seteme, enquia alavetz hèta ena glèisa de Vielha. Ua celebracion qu'entar an que ven se harà en nau Santuari, dat qu'es trabalhs dera bastissa son previsti que s'acaben entath mes de junh.

Òbra sociau

Mijaran siguec pendent sègles ua escòla tà tot er Aran. En tot voler rehèr er endret se pensèc en bastir ua escòla en tresau mon que rebrembèsse aquera.

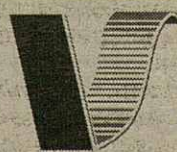
Ua demana arribada des deth Senegal amièc as parròquies araneses a estudiar era possibilitat de hèr ua bastissa tà 200 mainatges en un cartièr praube de Dakar, Sam Sam III, a on er ensenhament non existie. S'acceptèc hèr era escòla que serie portada pes escolapis senegalesi.

An estat fòrça es donatius que s'an rebut, ues aportacions qu'an arribat inclús a superar es sòs que hèren de besonh, un totau de 4.648.000 pessetes, un milion mès dera partida iniciu. Cau dèder qu'aguest centre se dauric dejà eth Nadau passat, en tot qu'encara se i hè quauqua òbra.

LA SAMARRETA

TENDES ESPECIALITZADES EN ESTAMPACIÓ
DE SAMARRETES I PECES DE COTÓ
SERÀ EL TEU MILLOR RECORD O REGAL
DE LA TEVA VISITA A LA VAL D'ARAN

Avda. Pas d'Arro, 23 - Passeig dera Llibertat, 4
Centre Comercial Eth Palai de Gèu
(TRICOT) Avda. Castiero, 7 VIELHA

Vidres Viola

Avda. Maladeta, 19 25530- VIELHA
Tel. y Fax: 973 640289

EMMARCACIONS A MIDA

VISITI'NS I LI ENSENYAREM
LA NOSTRA ÀMPLIA
GAMMA DE MARCS

Sant Miquèu de Vielha acuelh eth darrèr concèrt deth "Romanic Musicau"

Redaccion
VIELHA

Eth passat dissabte era glèisa de Sant Miquèu de Vielha siguec er escenari deth darrèr concèrt deth dusau cicle Romanic Musicau que se venguè hèn des deth mes d'abriu ena Val d'Aran.

Ei atau qu'ath long d'aguesti darrèr mes s'a sajat de mostrar ua part deth romanic aranés, de manèra gratuïta tà toti aqueri que i an volgut prèner part, en tot oferir concèrts de musica

enes diferents glèises.

Ua guida, especialista en aguest tipe d'art, s'a encuedat de dar a conèisher, per miei de visites nocturnes, es endrets a on posteriorment s'an dat es recitaus.

Es temples qu'enguan an servit de marc d'aguesta edicion an estat; Sant Andreu de Salardú, Sant Pèrre d'Escunhau, Santuari de Montgarri, Sant Fèlix de Vilac, Cap d'Aran en Tredòs, Santa Eulàlia d'Unha, Sant Blai de Les, Era Purificacion de Bossòst, Sant Estèu de Betren e finau-

ment Sant Miquèu de Vielha.

Tot e qu'en aguesta edicion es glèises trigades an estat un totau de dètz, era bona acuelhuda des visites guidades e concèrts hè pensar, per part dera Conselheria de Torisme deth Conselh Generau d'Aran, organisadora d'aguesti actes, en ampliar eth cicle der an que ven enquia un totau de quinze.

Cau d'ider qu'en aguest dusau cicle s'a compdat damb era colaboracion deth Patronat de Torisme Ara Lhèida dera Deputacion.

Clausura

Eth concèrt que barraue aguesta edicion, ena glèisa de Vielha, siguec dirigit peth mèstre Jordi Casals. Constèc de dues parts; en ua prumèra s'interpretèren tèmes dera polifonia sacra dera epòca deth Renaishement en tot qu'ena dusaua part s'aufriren cançons populars de tot eth mon. Era interpretacion correc a cargue d'Antigona Conjunt Vocal.

Aguest darrèr acte, que servic entà clausurar eth Romanic Musicau, compdèc damb

A. RUIZ

Enguan s'an recorrut un totau de dètz glèises

era presència deth Conselhèr de Torisme Joan Batalla.

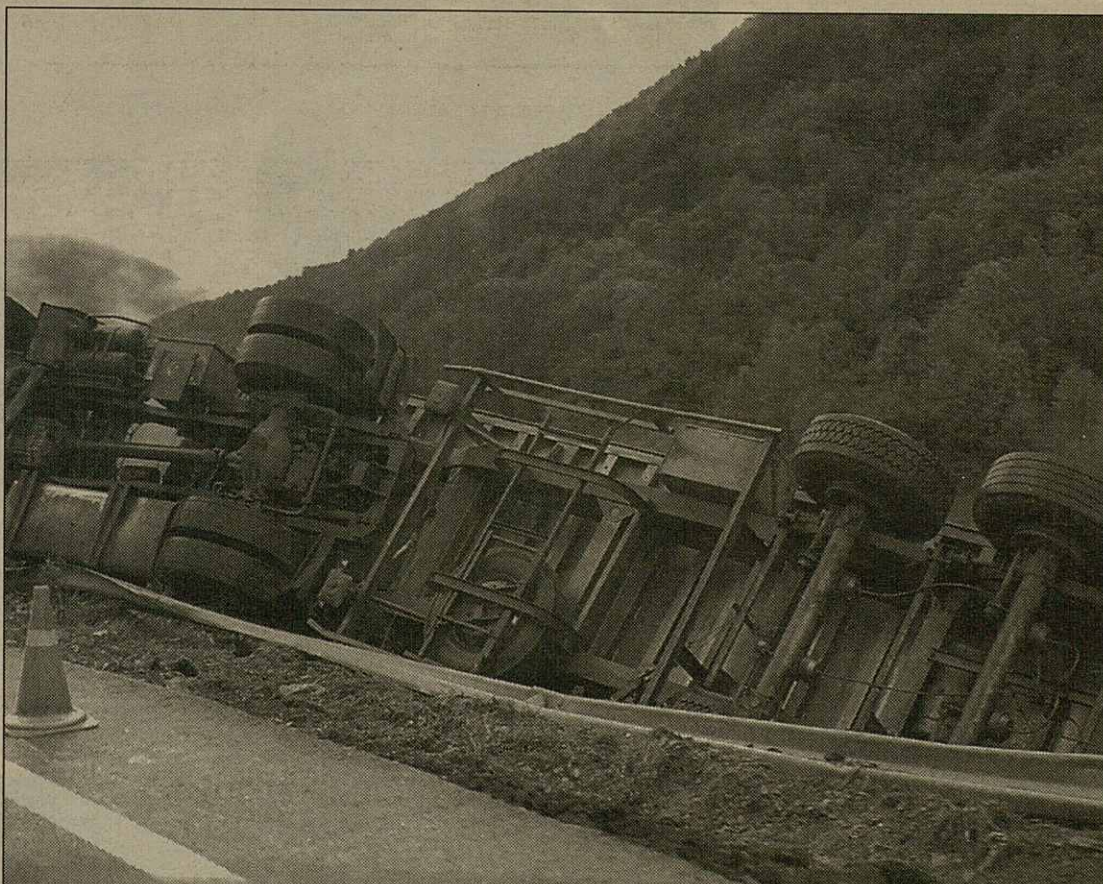
Enguan, e coma nauetat destacabla, cau remercar eth concèrt que s'aufric en Santuari de Montgarri eth passat

dus de juriòl, er unic des dètz que se hec de dia. Eth còst totau d'aguesta dusau edicion deth cicle Romanic Musicau a estat de dus milions de pessetes.

telefons d'interès generau

64 18 01	Conselh Generau d'Aran	Cò de Saforcada	(25530 Vielha)
64 18 15	Musèu Val d'Aran	Major, 36	(25530 Vielha)
64 18 15	Ecomusèu de Vilamòs	Major, s/n	(25551 Vilamòs)
64 18 15	Musèu S. Joan d'Arties	Ctra. Baquèira, s/n	(25599 Arties)
64 00 80	Pompièrs Val d'Aran	Ctra. Nacionau, 230	(25530 Vielha)
64 00 04	Espitau Val d'Aran	Espitau, 5	(25530 Vielha)
64 82 29	Dispensari medicau - Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 82 11	Dispensari medicau - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 53 88	Farmàcia Palà - Baquèira	Edif. Campalías, s/n	(25598 Baquèira)
64 43 46	Farmàcia Palà - Arties	Ctra. deth Pòrt, s/n	(25599 Arties)
64 23 46	Farmàcia Català - Vielha	Avda. Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 25 85	Farmàcia Palà - Vielha	Sentin, 1	(25530 Vielha)
64 20 39	Farmàcia Moralejo - Bòrdes	Antecada, s/n	(25551 Es Bòrdes)
64 82 07	Farmàcia Almansa - Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Farmàcia Almansa - Les	Querimònia, 3	(25540 Les)
64 12 91	Parròquia de Salardú	Sant Andreu, 1	(25598 Salardú)
64 00 21	Parròquia de Vielha	Pas d'Arrò, 8	(25530 Vielha)
64 82 53	Parròquia de Bossòst	Major, 31	(25550 Bossòst)
64 81 05	Parròquia de Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 20 44	Mòssos d'esquadra	Edif. Tressens baish	(25539 Betren)
64 80 14	Comissaria - Les	Ctra. de França, s/n	(25540 Les)
64 52 77	Guàrdia Civil - Baquèira	Parcatge Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 00 05	Guàrdia Civil - Vielha	Montcorbison, s/n	(25530 Vielha)
64 81 77	Guàrdia Civil - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 29	Trafic - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 75	Casèrna militar - Vielha	Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 20 88	Gasolinèra - Vielha	Ctra. deth Tunel, s/n	(25530 Vielha)
64 72 91	Gasolinèra - Era Bordeta	Ctra. N-230, s/n	(25551 Era Bordeta)
64 71 00	Gasolinèra - Pontaut	Ctra. N-230, s/n	(25549 Pontaut)
64 57 26	Infor. torisme Salardú	Balmes, 2	(25598 Salardú)
64 16 12	Infor. torisme Arties	Pl. Urtau, 26	(25599 Arties)
64 01 10	Infor. torisme Vielha	Sarriulera, 5	(25530 Vielha)
64 82 07	Infor. torisme Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Infor. torisme Les	Pl. der Ajuntament, s/n	(25540 Les)
64 44 55	Infor. Baquèira Beret	Nucleu Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 09 79	Cen. Iniciatives Toristiques	Avda. Castièro, 15	(25530 Vielha)
64 72 32	Deportur	Sant Ròc, 1	(25550 Bossòst)
64 24 44	Camins des Pirinèus	Pas d'Arrò Balshi, s/n	(25530 Vielha)
64 08 88	Escòla d'Equitacion	Ctra. França, s/n	(25530 Vielha)
64 28 64	Palai de Gèu	Eth Solan, s/n	(25530 Vielha)
64 81 57	Complexe esportiu Bossòst	Era Lana, s/n	(25550 Bossòst)

64 01 95 **Parada de taxis** (Vielha) Pl. Sant Antòni, s/n (25530 Vielha)
932 65 65 92 **Coches de linha**
906 33 00 03 **Informacion meteorologica**
900 12 35 05 **Informacion carretères**

SILVIA PUERTOLAS

Atau ei com quedèc eth camion que bolquèc era maitiada de dimenge a deluns ena carretèra Nacionau 230 ara nautada d'Aubèrt. Er accident se produsic a causa dera colision damb un aute camion. Segontes era Direccion Generau de Trafic, encara non se coneishen es causes exactes que lo provoquèren. Eth chofer d' un des veïculs, Cristian Tujague, de 45 ans d'edat e de nacionalitat francesa, resultèc herit grèu e siguec trasladat entar Espitau dera Val d'Aran, d'aquiu lo portèren entà un centre espitalari francès. Per çò que tanh ath conductor der aute veïcul de procedéncia espanhòla e que respon as inicials de F. D. B, de 57 ans, ne gessec illès. Eth camion non siguec retirat deth lòc a on bolquèc enquiath dimars ath maitin.

Convèni de collaboracion entara promocion der aranés e gascon

Aran e eth Comenges ja compden damb ajuda dera UE

Redaccion
VIELHA

Dimars se signèc en Betren un convèni, entre eth Conselh Generau d'Aran e era Associacion Patrimoine e Culture en Comminges-Val d'Aran, en qué s'acordauè collabolar ena promocion deth gascon e aranés enes territòris a on an competència, atau coma impartir classes enes dues variantes e en toti dus parçans. Tanben en aguest acòrd s'exposauè eth besonh d'amassar esforcis entà demanar subvencions conjuntes ara Union Europèa entà poder amiar tà dauant aguesti projectes.

En aguesti moments era Union Europèa ja a destinat un milion de pessetes entà que se pogue hèr un estudi sus eth gascon e er aranés en tot sajar de comparar es dues variants linguistiques. Aguesta investigacion correrà a cargue de dues persones araneses e dues autes dera part francesa. Tanben ua part d'aguesta partida anarà destinada a cobrir es despenes des còrs de gascon e aranés que son previsti que comencen eth pròplèu mes d'octobre en Vielha e Sant Beà.

Eth Sindic d'Aran Carlos Barrera manifestèt, que:

Eth convèni se signèc dimars en Betren

SILVIA PUÉRTOLAS

“respecte es classes que se hàran d'aranés en Aran e de gascon en Sant Beat, era Val i pot aportar era sua experiéncia en tota era organisa-cion, degut as còrsi que se hèn en parçan des der an 1991. En aguesta linha, per part des gascons ei un inici en ua experiéncia en qué nosati j'auem molt camin het.” Tanben remerquèc:” qu'ei important qu'era gent veiguen qu'un còp atrauessa-

da era frontera encara te pòs
contunhar expresant ena tua
lengua. Era signatura d'a-
gustet convèni ei un pas mè
as actuacions en àmbit cultu-
rau que se mantien damb era
part francesa”.

Per altra part er alcalde Sant Beat, Pièrre Casteran, que tanben siguec present ena signatura d'aguest convèni, mostrèc era sua satisfaccion: " me sentisqui afortunat de poder participar en

aguesta operacion que mos
permeterà auer ua estreta
collaboracion ja que, des
deth mèn punt vista, ei eth
miei de sauvar eth gascon
sustot ena part francesa.
Pensi qu'en cas der aranés ei
ben sauvat dat qu' a deven-
gut ua lengua oficiau e se tra-
balhe per era dia a dia””.

Per çò que hè ath termini
d' inscripcions tàs còrsi de
gascon e aranés se barrarà
eth 30 d'aguest mes.

Aué dissabte, en Unha
Hèsta Major en aonor a Sant
Blai.

Enquiath 30 de seteme, dubèr eth periòde d'inscripcion as còrsi de catalan entà adults. Nivèus : Cors entàs non catalanoparlants e cors avançat. Informacion en telefon (973) 64.18.01.

Auè dissabte e deman
dimenge, VI Amàs deth Baish
Aran d'Afrairament damb
Catalonha.

Dimèrcles 23, en Camp Municipau de Bossòst, às 21,00 ores. Prumèr Triangular Conselh Generau de Fòtbol. I preneràn part es equips de; A.R. Les, F.C.Vielha e U.E. Bossòst.

Enquiath 30 de seteme, dubèrt eth periòde d'inscripcion as Corsi de Gascon-Aranés ena Val d'Aran e Sant Beat. Informacion e Inscripcions en Conselh Generau e ena Association Patrimoine et Culture en Comminges-Val d'Aran.

A compdar deth 28 de seteme, en Parador de Torisme de Vielha. Corsi de Promocion e Gestion Toristica. Informacion en telefon: (973) 289.238.

ORARI DE TRANSPORT INTERN DERA VAL D'ARAN DETH 15 DE SETEME ATH 20 DE DESEME

DELUNS A DIUÈNDRES

7:55		9:25	10:30			12:40	13:50	16:20	16:40	17:00	17:30	19:00		20:05			BAQUEIRA
7:58		9:28	10:33			12:43	13:53	16:23	16:43	17:03	17:33	19:03		20:08			TREDOS
8:01		9:31	10:36			12:46	13:56	16:26	16:46	17:06	17:36	19:06		20:11			SALARDU
8:02		9:32	10:37			12:47	13:57	16:27	16:47	17:07	17:37	19:07		20:12			GESSA
8:05		9:35	10:40			12:50	14:00	16:30	16:50	17:10	17:40	19:10		20:15			ARTIES
8:09		9:39	10:44			12:54	14:04	16:34	16:54	17:14	17:44	19:14		20:19			GAROS
8:10		9:40	10:45			12:55	14:05	16:35	16:55	17:15	17:45	19:15		20:20			CASARILH
8:12		9:42	10:47			12:57	14:07	16:37	16:57	17:17	17:47	19:17		20:22			ESCUNHAU
8:14		9:44	10:49			12:59	14:09	16:39	16:59	17:19	17:49	19:19		20:24			BETREN
8:15	8:55	9:45	10:50	11:10	11:45	13:00	14:10	16:40	17:00	17:20	17:50	19:20	19:45	20:25			VIELHA
8:20	9:00			11:15	11:50	13:05	14:15		17:05		18:00	19:25	19:50	20:30			VIELHA
8:22	9:02			11:17	11:52	13:07	14:17		17:07		18:02	19:27	19:52	20:32			VILAC
8:23	9:03			11:18	11:53	13:08	14:18		17:08		18:03	19:28	19:53	20:33			BETLAN
8:25	9:05			11:20	11:55	13:10	14:20		17:10		18:05	19:30	19:55	20:35			AUBERT
8:28	9:08			11:23	11:58	13:13	14:23		17:13		18:08	19:33	19:58	20:38			PONT D'ARRÓS
8:29	9:09			11:24	11:59	13:14	14:24		17:14		18:09	19:34	19:59	20:39			BENOS
8:35	9:12			11:27	12:03	13:17	14:27		17:17		18:12	19:37	20:02	20:42			ES BORDES
8:33	9:13			11:28	12:04	13:18	14:28		17:18		18:13	19:38	20:03	20:43			ARRO
8:35	9:15			11:30	12:06	13:20	14:30		17:20		18:15	19:40	20:05	20:45			ERA BORDETA
8:38	9:18			11:33	12:09	13:23	14:33		17:23		18:18	19:43	20:08	20:48			BOSSOST
8:40	9:20			11:35	12:10	13:27	14:37		17:30		18:25	19:45	20:10	20:50			LES
						13:30	14:45				18:30						PONTAUT

[illegible]

brama

Gasconada (II)

Un diccionari non aurie d'èster sonque eth recuelh articulat des paraules usuaus sense mès. En recuelh des usatges i a interpretacions e ath darrèr i trapam es ideologies e es topics. Eth diccionari Aristos (1959) mos ditz que "gasconada" ei ua "fanfarronada", en cambi eth modèrn Diccionario de la Real Academia ditz qu'eth Gascon ei eth conjunt de dialèctes romanics que se parlen ena dita region.

En Dictionnaire Occitan-Français de Loïs Alibèrt non i apareish eth mot "gascon" en sens despectiu; non i apareish en cap de sens, senzilhament perque non i é. Totun, que i son es mots "Occitan, Lengadocian, Catalan, Provençau, Auvernhat..." Per qué ignòre Alibèrt era paraula Gascon? Era ignorància tanben ei dolorosa... Era Gran Enciclopèdia Catalana de 1975, respectè deth tèrme Gascon, ne hec ua descripcion tecnica e fòrça corrècta e respectuosa, cap de referéncia as aspèctes pejoratius des usi istorics; mès, contràriament, eth diccionari francés-catalan dera madeisha Enciclopèdia der an 1979 ja torne a recuelher eth tèrme pejoratiu de "gasconada" que traduís coma "fanfarronada". Naturalment, eth recent diccionari der IEC non recuelh era expression e descriu eth significat naturau d'èster gascon e deth dialècte gascon talament coma ac

contemple era enciclopèdia Larousse deth 93. Mès se pèrd era orientacion en diccionari Francés-Español de Larousse der an 86, a on se torne a recuelher es tèrmes despectius de "gasconade" e de "gasconner" coma "fanfarronada" e "fanfarronejar".

"Lou Tresor Dou Felibrige" de Mistral demore retratat en explic des mots "gascon", "gasconada", "gasconaire",...damb era manifestacion dera ideologia felibrenca (per exemple "Gascounado: Gasconade, fanfarronade; plaisanterie, bouffonnerie,..."). Ja n'i a pro... Es diccionaris que recuelhen selectivament es aspèctes trufandèrs des usatges talaments coma son vius en cèrta ambits, contribuissen a perpetuar formes qu'atempten contra era dignitat des pòbles e des personas. Cau diccionaris selectius e respectuosi e non pas diccionaris resvenjatius, quinsevolh pòt imaginar descripcions mauintencionades d' espanholada, de francesa da e se m'apuratz de catalanada, Sajatz-ac!

Eth "Dictionnaire Patois-Français" (ací Patois signifie Gascon) de Duplèich (Mestre comengés de Sant Bertrand) de 1843 (50 ans dempús dera Revolucion Francesa) recuelhie que "se tracte de superar ua dificultad oposada ath progrès dera lengua nacionau, que merite, per tantes rasons, d'èster era lengua dominante" (se referís ath

francés) "Es elògis que hèm deth Patois, son tostemp incorrèctes, sonque i trapam ua varietat ridicula e impresentabla, un mecanisme naturau sense règle ne principi, aute qu'eth caprici,..." Son armes que s'utilisauen entara persecucion dera lengua coma es instruccions secrètes que recebien es corregidors de Catalonha en 1717: "cau que meten era major atencion en introduir era lengua castellana ... entà que s'artenhe er efecte sense que se nòte eth suenh".

Ei era ignorància (e a viatges era mala fe) que hè a produir diuerses opinions e qu'era civilitat e era maduresa transformen. Er aranés e era Val d'Aran an estat sosmetuts a valoracions semblantes ath long dera istòria. Sonque dues referències: Ua, era deth Doctor Juan Francisco de Gracia ena sua Relacion al rey Don Felipe III en 1613. Quan descriu as aranesi ditz: "era major part son colerics e s'enfaden fòrça per quinsevolha paraula descortès" e continue descriuent era facilitat des aranesi entà meté-se en peleges e entà aplicar venjances per miei de mòrts e de herides. Ei senzilh per extension aplicar aquestes descripcions ara simplificacion des definicions des diccionaris senhals. Ua aranesada, talaments coma ua gasconada s'aurie podut traduir coma ua "fanfarronada"... Es opinions despectives des mino-

ries formauen part des persecucions a que se sosmetien es diferències.

Era dusau referéncia era deth Sr. Josèp Aladèrn (D.Cosme Vidal) que liegie un Parlament en Barcelona en 1913 a on descriuie era mala imatge qu'auie er aranés: "Una publicació catalana ilustradíssima, se meravella de que l'arrecónada llengua aranesa puga esdevenir instrument de cultura. i En quin temps hem arribat, senyors, que fins els catalans més refinats ignorin la situació i estat d'una rica i extensa comarca catalana i res sàpiguen de la seva parla rica i floreixent!" e continue "Respecte'l seu llenguatge, que tan miser creuen que és aquests esprits forts afrancesats, se quedarien meravellats si vegessen que en lloc d'èsser el dialecte rústec de mitja dotzena de pobles isolats del món, és un ric i pintoresc idioma parlat per més de cinc milions d'habitants, L'idioma aranés no és més que una modalitat, i de les més riques, de la llengua gascona..." Era suspresa deth Sr. Aladèrn illustre era concepcion d'ua epòca. En tant que sigam capaci de mantier interpretacions e definicions coma es indicades mos quedarà quauquarren deth país dera vergonha.

Josèp Loïs Sans Socasau
Institut d'Estudis Occitans - Aran

PSC, UA e Gent d'Aran creen ua plataforma de suport a Maragall

Redaccion
VIELHA

Es formacions politiquas d'Unitat d'Aran, Gent d'Aran e PSC s'amassèren dissabte passat en Arròs entà crear ua plataforma d'emparament ar ex-alcalde de Barcelona, Pascual Maragall, coma candidat ara presidéncia dera Generalitat enes pròpleu eleccions.

Ena constitucion d'aguesta plataforma i sigueren presentati eth Secretari deth Partit Socialista de Catalonha, Narcís Serra e eth madeish Pascual Maragall.

Tanpòc i manquèren es representants politics des formacions d'UA e Gent d'Aran. Pascual Maragall, qu'aprofitèc era sua estada ena Val d'Aran per motius personaus, prenec part ena creacion

d'aguesta plataforma e recomanèc ar actuau President dera Generalitat, Jordi Pujol, a que: "considere era possibilitat de retirà-se ara que s'a guanhath un lòc ena istòria". Maragall anoncièc que: "Pujol s'aurie de replantejar eth tornà-se a presentar ara reeleccion ja que consideri qu'a dit tot cò qu'auie de dèder. Atau se le rebrembarie per tot cò qu'a hèt e non per lo que li manque per hèr".

Document

En document de suport presentat se ditz, que dempús de 18 ans de govèrn de Convergència e Union en Catalonha s'a d'iniciar ua naua etapa. En aquest sentit s'expresè qu'era persona mès adequada entà substituir a Pujol en Govèrn catalan ei eth candidat socialista, Pascual Mara-

Maragall s'amassèc damb es simpatizants aranesi

SILVIA PUERTOLAS

gall, de qui destaquen eth sòn lideratge e era sua preocupacion pes pòbles de montanha.

Cau dèder qu'era plataforma ei dubèrta a ues autes formacions politiquas e collectius qu'agen interès en prener part.

Aguest ère eth primèr acte qu'amassaua a Unitat

d'Aran e Gent d'Aran. Aguest darrèr grop se formèc enes passades eleccions Municipaus damb er objectiu de potenciar eth paper des pedanies.

Gent d'Aran e Unitat d'Aran an començat, dempús dera signatura d'aguest document, tot un seguit d'amassades

qu'ananàn encaminades a mercar es línhas a seguir entà presentà-se amassa enes pròpleu eleccions municipaus. Dempús dera creacion dera plataforma, es simpatizants des dus grups sopèren amassa en tot compdar damb era preséncia tant de Pascual Maragall coma de Narcís Serra.

Carona enjós

Calandretas: manca d'espaci e de pòstes

David Grosclaude
LESCAR

Las calandretas, las escolàs qu'ensenhan en occitan, son acaradas al problèma de l'espaci. La manca de locals pausa problèma e lo fait que cap de pòste de regent novèl sia pas estat autreat ongan per l'Estat melhora pas la situacion.

Los efectius de Calandreta son en creissença un pauc pertot, mas per aquesta dintrada de 1998 la question mäger sembla la dels locals.

A Tarba e a Murèth las municipalitats semblan pas decididas a donar satisfaccion a las associacions quitament se de negociacions semblan possiblas. Mas en defòra d'aquelas doas vilas d'autras escolàs son tanben en manca d'espaci.

Quand lo problèma pòt pas èstre resolgut mercés a las collectivitats, cal logar o crompar lo bastiment ont se trobava fins ara. A Ginhac la calandreta es estada obligada de crompar tanben son local. A Besièrs calguèt far, per 800.000 francs d'òbras, a Castanet la calandreta es dins un local logat pr'amor la municipalitat vòl pas reconèisser l'escolà occitana. A Auloron la calandreta a mudat dins una escolà novèla. Ací tanpauc la municipalitat vòl pas saber res de la calandreta dempuèi d'annadas.

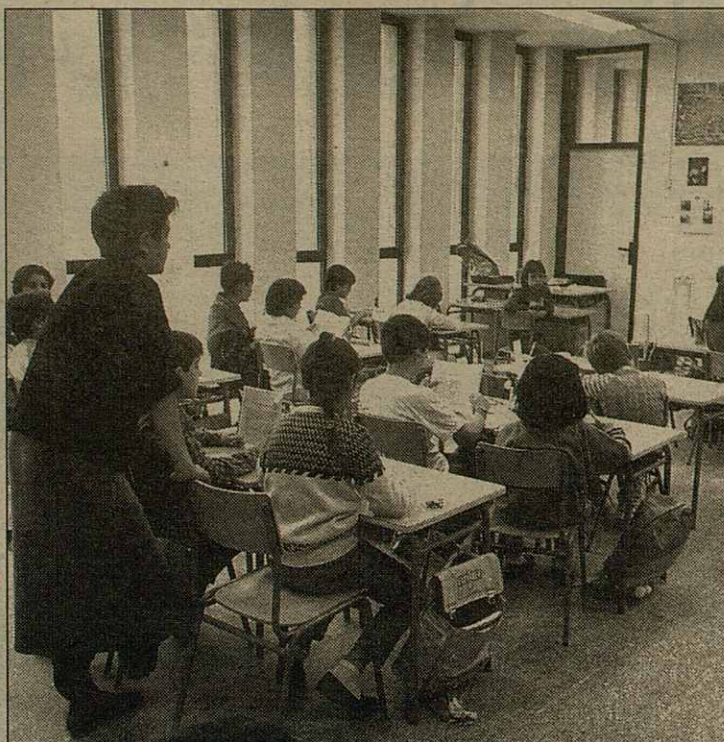
La manca d'espaci provòca una impossibilitat de respondre a la demanda de parents

que voldrián que lors mainatges entrèssen a Calandreta. Es lo cas a Montpelhièr, a Tolosa, Aurenja, Sèta, Peseñas, Besièrs, Castras, etc. Las listas d'atenta s'alongan.

Seguit pedagogic

Amb ges de pòste pel ministèri per aquesta dintrada, las calandretas an una dificultat de mai per créisser. Mas los pòstes esperats pertocan pas primièr lo desenvolopament mas primièr lo seguit pedagogic, çò que vòl dire la creacion normala dels nivèls superiors.

Aquela situacion es inquietanta e empacha la naissença d'escolàs novèlas. Es pas possible de lançar tròp de projèctes novèls se los pòstes d'ensenhants d'aquelas escolàs, que son preses en carga pèr las associacions, son pas compensats per una presa en carga

Los efectius de Calandreta, en creissença pertot

Ensenhament fòrça inegal

Dins l'Educacion Nacionala lo desenvolopament de l'ensenhament de l'occitan o en occitan es fòrça inegal segons las regions.

Dins lo nòrd d'Occitania las associacions de defensa de la lenga denòncian un sabotatge de l'ensenhament de l'occitan per las autoritats de l'ensenhament. Dins lo sud, per exemple la region Miègjorn Pirenèus, las causas se passan milhor. I a d'escolàs bilinguas que se son dubèrtas dempuèi d'annadas e que fan un ensenhament a mitat en occitan e a mitat en francés. Dins forces collègis e licèus òm prepausa un ensenhament de l'occitan. Cal donc reconèisser que la region de Tolosa faun un esfòrc particul

lar. Un pauc pertot i a totjorn de dificultats per dubrir d'escolàs bilinguas. La procedura per obtenir aquelas duberturas es un parcors del combatant dels parents.

De tot biais òm sap plan que jamai las calandretas pòrran respondre a totes los besonhs qu'existisson en matèria d'ensenhament de l'occitan sus l'ensemble del territòri occitan. La solucion passa per una presa en compte seriosa de la question per l'ensenhament public. Mas dempuèi 20 ans las calandretas per lor preséncia obligan l'Educacion Nacionala a avançar, çò qu'auriá pas fait agüesse pas avut la concurréncia d'escolàs d'iniciativa associativa

per l'Estat de pòstes d'escolàs mai ancianas!

Ongan una sola calandreta novèla espelirà. Segur serà simbolica pr'amor serà la de Marselha. En teoria la classa mairala dubrirà dins un mes.

Lo collègi de Calandreta, Leon Còrdas, a fait tanben sa dintrada. S'es feita amb una classa de 6ena (18 collegians) una de 5ena (8 collegians) e una de 4ena (8 collegians)

La question mai importanta es la de la contractualizacion del collègi, çò que vòl dire sa reconeissença per l'Estat; es pas encara reglada. Aquò vòl dire que lo foncionament pesa sus Calandreta en totalitat. Lo dossièr es al ministèri de l'Educacion e avança pas. Fa longtemps que l'afar dura e tant que serà atal Calandreta deurà pagar sola totes los professors, 13 en tot.

Conflictes

Los parents de l'escolà Calandreta de Murèth son en conflicte amb la municipalitat de dreita que vòl pas respondre a lor demanda de locals per installar l'escolà dins de locals novèls.

A Traba tanben ia un desacòrd. Lo conse, comunista, vòl pas donar o prestar un local mai spaciós a la calandreta que creis cada annada.

Cal dire que pel moment lo tèxte que dona una reconeissença a las escolàs occitanas es lo meteix que lo que servís a la reconeissença de las escolàs confessionals catolicas.

Que "tot çò que fasia èra bufec, transitori, van..." (p. 72) o sap ben que pro aquel Garriguenc —Laberit, de son escais-nom— que balha son títol a aqueste roman paregut en 1996 dins la colleccion "A Tots" que baileja Joan Claudi Sèrras per l'IEO. Un roman que, de la man de son autor, Cristian Laus, va seguir de son pas pausat las darrièras annadas d'un d'aquelles montanhòls (tant val dire "gavaches" o "moïcans...") qu'an pas volgut desertar son país, quand foguèsson los darrièrs a s'i estacar... E mai s'aquel estacament l'anavan pagar al mai naut prètz: per una semblavida tota curada de renóncias e solesa.

Avèm aquí donc la cronica amara d'un monde que s'es bèl e ben perdut, qu'a patavirat cuòl sus tèsta: aquel dels vinhairons e boriaires en País Naut, demorats celibataris, que se tenon a l'escart de tot camin per travèrses e planòls. E, amb eles, aquela civilizacion rurala qu'es a se desmarçar d'a fons...

Aital, de remembres en

"Garriguenc", de Cristian Laus

Jaume Figueras i Trull

repapiums, d'embelinament en foliá, se va debanar la vida d'aquel pèterros qu'es solet a marchar drech davant: dempuèi lo jorn qu'encara enfant vegèt se morir lo caval, o lo primièr poton crenchiu, fins a sa paura maire agonizanta, o l'estiu aquel que de fuòcs s'empresèron de pertot, alumats per de paisans venguts capbords a dich de se saber desoblidats.

Mas vaquí que a Riuberlon, un mas vesin tot abridolat que sos estatjants ne deguèron partir pr'amor qu'un barratge èra estat projectat, un fial de fum torna montar e qualqu'un a deslargat... Aquò's Audeta e Jaume, dos joves amoroses tecnicians que n'an ja son sadol, de las vilassas d'uèi, e qu'emportats per aquela ersada qu'en 68 espetèt se son diches d'o fugir tot e se son installats per aquel ermàs. E lo moment va arribar, aital, al

fial de l'amistat, per Laberit e aqueles dos, de lor aprendre menimosament tot çò qu'es estada sa vida...

A començar per aquela passion que l'autor e son Garriguenc pòrtan a un dire just, sens tombar dins la subreabondància. O la delícia amb que aiman a se congostar en tot descriure lo tropelon, cossí far per escaucelar las socas o çò que cal per dire d'aprestar un formatjon. O en evocar los noms de cada ostal —arroïnats, al mai sovent...— coma la Sala, la Bartariá, la Trelha..., benlèu la sola causa que ne pòt servir l'eime renadiu.

Puèi que, al dire de Salvador Espriu, Cristian Laus es tanben un d'aquels "qu'avèm tengut per vos gardar los mots, / per vos porgir lo nom de tota causa, / perque endralhèssetz tot drech lo camin / que vos rendrà plen mèstres de la tèrra." Ne son la pròva trenta

ans d'occitanisme que l'an menat de l'ensenhament a la benda dessenhada o de "Ràdio Albige" a la lexicografia. Cristian Laus es tanben l'autor de "La Coa de la Cabra" (1978), remembres d'enfança.

Benlèu i aurà de gents qu'a son avis la van sentir, aquela literatura, e mai que mai davant de la legir, un pauquet passadissa o embarrada per çò qu'es la tematica, dins la rega d'un certan "neò-ruralisme" estequit. Coma se la creacion en òc aviá de mal a se desgatjar d'un encastrè agricòl qu'una lenga espectaculara s'i endeven meravilhosament, alara que gausariá pas se botar dins lo reboge de las vilas grandas.

Aquò se pòt per quant a de romanciers d'autres còps que, coma "Clardeluna" amb "Lison" (1934) o Simin Palai per "Los tres gojats de Bòrda-

vièlha" (1934), per pas parlar d'Enric Molin, s'avodèron de tot son vam a dreçar narrativament una epopeia paisana.

Mas "Garriguenc" sèm segurs qu'es a se reportar puslèu d'obratges coma "Lo Libre de Catòia" (1966), de Joan Bodon, o qualques racontes dins "Verd Paradís", coma "Lo Camp de Sauvair" (1934) o "Cendre mòrta" (1950), de Max Roqueta, ont d'òmes sols sus la "talvèra" devon enfaiar l'anequieliment de tot çò qu'es al torn d'elles sens i poder res e amb per subpreps, d'aquí entre aquí, de moments de revelacion, d'esclaires pro doloroses...

Col·labora l'Arxiu Occità
de la UAB

Institut d'Estudis
Medievals.
Edifici B.
08193 Bellaterra (Barcelona)
Telèfon 93 581 11 44
E-mail
arxiuoccita@blues.uab.es

miralhem-mos

“Ebé, qu'atau mos divertívem enes balhs damb er acordeon!”

Pilar Barés

En tot parlar damb es nòsti protagonistes d'aguesta seccion, toti an coincidit en rebrembar es hèstes. Mès abantes es hèstes èren plan diferents des d'ara. Diden qu'es orquèstres d'ara hèn mès a lèu tapatge que non pas musical! Eth personatge de qui vos vau a parlar ei ena memòria de toti es nòsti vielhs e non pas tan vielhs. Toti le rebremben damb un arriololet ena cara, e qui non a sentut a parlar deth music Pauet?

Corrie er an 1897, ère un dotze d'octobre quan, a çò de Pau de Bagergue, era família demoraue en larèr ja de bon maitin eth neishement deth primèr des nau frairs. Ad aguest mainatjon li meteren de nòm Pau, coma eth nòm dera casa, mès toti le coneisheràn per Pauet. De plan joen ja comencèc a jogar er acordeon diatonic, e li deguec shautar tant que convertic en music dera Val d'Aran. Eth sòn caractèr alègre, encara que bèth còp s'enfadèsse, e eth sòn acordeon èren eth secrèt o era receta magica que tant a hèt a divertir as joeni d'alavetz qu'ara sòn es nòsti vielhs.

Mès çò mès estonant ère era facilitat qu'auie entà tocar. Eth sòn frair petit, Jesús Moga Moga qu'ara a ueitanta dus ans mo'lo rebrembe: “aprenie a tocar er acordeon per “oidu”, escotave, senteve ua musica e tocave, e de seguida que te l'agarravel”. E contunhe en tot dèder: “guarda se me'n brembi jo que quan

Et senteve ua cançon per primèr viatge, alavetz se i metie a tocar e la trège ath moment.

era en Tolosa cantava: “oh Catherine vous êtes belle, chi-chi...” e en arribar, ai ai, eth sonque ac escotave, l'ac cantava dus viatges e ja l'avie apresal. Li shautave tocar. Et senteve ua cançon, se i metie a tocar e la trège ath moment. Tanben aprofitau quan vieven es musics de dehò-

Pauet e eth pòble de Bagergue en hèstes

ra entàs hèstes. Les anave a escotar entà aprené-ne bèra ua de mès”.

“Pauet auie gessut a tocar er acordeon per tot: per Lhadòrre, per Lhavorsí, dessus d'Estèrri per aqueri poblòts que i a per aquíu. Ena Val d'Aran i auie estat en toti es pòbles: en Canejan, Bausen, Vilamòs, Arres, eca... En aqueri temps i auie molts pòbles que non auien musics e alavetz logaven ada eth. Ebé, qu'atau mos divertive enes balhs damb er acordeon!”.

Conde Jesús qu'es joeni de Vielha pujauen a barar en Salardú pr'amor qu'en aqueri temps i Vielha non i auie arren entà distrèi-se. Deuie èster apuprèt er an quaranta cinc, dempús de dauri-se era termièra, qu'es francesi viegen a passar eth dia, minjauen en otèl Lacreu e se se trapauen a Pauet que baishaue le cri-dauen entà que toquèsse. “Fotien

cada balh es francesi! E si, tocave força ben er acordeon!”

Quan arribaua er iuèrn s'amasauen toti es gojats de Salardú damb era intencion de poder hèr cada dimenge hèsta. Alavetz es gojats hègen un acòrd entà pagar ath music. Cada setmana, cada dimenge pagaven entre toti çò que valie pr'amor qu'abantes non se pagaua entrada. Eth balh en iuèrn auie lòc en ua grana sala deth vielh ajuntament de Salardú, eth que i auie abantes, qu'ère ena plaça que se ditz Era Pica. Ara ja non i é er ajuntament mès es maquis le cremèren.

Pauet de Pau de Bagergue qu'atau ei coma se le rebrembe morigüec as seishanta dus ans. D'auti musics dera Val lo remplaçaràn, musics en Salardú, en Vilac e en Vielha. Mès Pauet demore present ena memòria de toti aqueri que le coneisherèn e non cau dèder, Pauet, marquèc ua epòca enter es joeni d'alavetz.

“Es hèstes d'alavetz non son pas

coma es d'ara”- açò ei çò de primèr que te diden. Mès jo me demani se tanta diferència i a damb es d'ara, çò que pòt cambiar ei era musica e era forma de barar. Mès Jesús Moga ditz: “totes aqueres “zambombes” e tot aquerò abantes non i èren, èren “pas dobles” e bals!”. Es balhs èren de salon. M'explique qu'abantes es hèstes se viuèn d'ua auta forma, sustot perque te trapaues damb gent que hège temps non vedies.

Era facilitat entà botjà-se non ei coma ara, e a mès, abantes tot depenie des trabalhs que te calie hèr, tostemp auie preferéncia eth trabalh. Entàs hèstes, entàs hèires, entara matança e entàs enterraments, ère quan auies era ocasion de veir era gent e atau poder parlar. Enes hèstes i auie un ambient de mès amistat que non pas ara.

Non pogui pas didé-us adiu sense arregrair era collaboracion de toti aqueri que m'auetz ajudat a rebrembar a Pauet.

Propietari:
JOSEP ALTADILL GONZALEZ

Establiment Gourmet
Pinxos - Tapes
Bodega (criances, reserves
i grans reserves)
Productes de la Vall
Menjar preparat per emportar

Passeg dera Libertat, 5 • Vielha
Tel./Fax (973) 64 08 82
25530 VIELHA (LLEIDA)

**EMPRESARI O
TRABALHADOR:**

- ✓ S'as un projècte d'empresa o autonòm.
- ✓ S'ès capaç d'amià-lo damb exit te podem ajudar.
- ✓ Plan d'empresa, finançament, subvencions.

J. TOLO E ASSOCIATS, C.B. Tel. 973 64 21 58